

Šolski center Rudolf Maister Kamnik
Gimnazija

**IZBOR NOVEL
OD IVANA PREGLJA DO CIRILA KOSMAČA**

DOMAČE BRANJE

Kazalo

| | |
|--------------------|---|
| | 1 |
| IZBOR NOVEL..... | 1 |
| DOMAČE BRANJE..... | 1 |
| | 1 |
| Kazalo..... | 2 |

MATKOVA TINA – IVAN PREGELJ.....4

| | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| POVZEMI ZGODBO NOVELE..... | 4 |
| OPREDELI DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS..... | 4 |
| NA KATERI ZGODOVINSKI DOGODEK SE NAVEZUJE NOVELA?..... | 4 |
| ZAKAJ JE MOGOČE TININO POT V GORICO PRIMERJATI S KRIŽEVIM POTOM?..... | 4 |
| RAZLOŽI TININO ŽELJO, DA BI VZELA V NAROČJE GLAVO JANEZA GRADNIKA. PRIMERJAJ Z ŽELJO IN RAVNANJEM WILDOVE SALOME..... | 4 |
| KAKO RAZUMEŠ PRIHOD IN POMOČ GOSPE NEBES TIK PRED TININO SMRTJO?..... | 4 |
| OZNAČI TININEGA OČETA. KAKŠEN JE NJEGOV ODNOS DO HČERE?..... | 4 |
| OPIŠI RAZPOLOŽENJE V NOVELI. POIŠČI IN IZPIŠI VSAJ TRI SLOGOVNA SREDSTVA, S KATERIMI USTVARJA TAKO RAZPOLOŽENJE..... | 4 |
| KATERO POSEBNOST PRI RABI GLAGOLOV SI OPAZIL?..... | 4 |

BOJ NA POŽIRALNIKU – PREŽIHOV VORANC.....5

| | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| POVZEMI ZGODBO NOVELE..... | 5 |
| OPREDELI DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS..... | 5 |
| RAZLOŽI NASLOV NOVELE..... | 5 |
| KAKO REVŠČINA IN NEPRESTANI BOJ Z NARAVO VPLIVATA NA ZNAČAJ DIHURJEV? GA PISATELJ OPISUJE, RAZLAGA IN KOMENTIRA ALI PREPROSTO RAZKRIVA SKOZI DEJANJA?..... | 5 |
| OZNAČI DIHURJA IN RAZLOŽI NJEGOV ODNOS DO ŽENE IN OTROK..... | 5 |
| KAKO V PRIPOVEDI PISATELJ POIMENUJE POŽIRALNIKE? ZA KATERA SLOGOVNA SREDSTVA GRE?..... | 5 |
| ALI SI MORDA V NOVELI OPAZIL ŠE KAKO SLOGOVNO IN JEZIKOVNO POSEBNOST? IZPIŠI IN POIMENUJ JO..... | 5 |
| ZAPIŠI IDEJO NOVELE..... | 5 |

SAMORASTNIKI – PREŽIHOV VORANC.....6

| | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| POVZEMI ZGODBO NOVELE..... | 6 |
| OPREDELI DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS..... | 6 |
| NOVELA JE OKVIRNA ZGODBA. KATERI DEL V NJEJ JE OKVIR IN KATERI UOKVIRJENI DEL? KAJ POMENI TAK OKVIR ZA VERODOSTOJNOST ZGODBE?..... | 6 |
| KAKO GLEDA NA METINO IN OŽBEJEVO LJUBEZEN POSVETNA OBLAST, KAKO ŽUPNIK IN NEPOSREDNA OKOLICA..... | 6 |
| ZAKAJ STARI KARNIČNIK METE NOČE IN NE MORE SPREJETI?..... | 6 |
| KATERA JE OŽBEJEVA TEMELJNA ZNAČAJSKA LASTNOST? PRIMERJAJ GA S KARNIČNIKOM IN RAZLOŽI NJEGOV ODNOS DO OČETA..... | 6 |
| KAKŠNO VLOGO IMA V NOVELI VEČKRATNO OMEMENJANJE METINE TELESNE LEPOTE? KATERO HOTENJE VODI METO PRI NJENIH PRIZADEVANJIH?..... | 6 |
| RAZLOŽI SIMBOLIČNI POMEN NASLOVA?..... | 6 |

REŽONJA NA SVOJEM - MIŠKO KRANJEC.....7

| | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| POVZEMI ZGODBO NOVELE..... | 7 |
| OPREDELI DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS..... | 7 |
| KAKŠEN JE BIL REŽONJEV PRIHOD IZ VOJSKE? KAKŠNO MISELNOST JE PRINESEL S SEBOJ?..... | 7 |
| KAJ JE IZBOLJŠALO DRUŽBENI POLOŽAJ REŽONJEVE DRUŽINE?..... | 7 |
| KAKO REŽONJA GLEDA NA BOGATEGA ŽIDA IN NA SVOJO KRAJO? KATERA ZNAČAJSKA LASTNOST SE TU NAJBOLJ OČITNO POKAŽE?..... | 7 |
| OPIŠI REŽONJEV ŽIVLJENJSKI NAZOR IN GA PRIMERJAJ Z DIHURJEVIM..... | 7 |
| KAKO REŽONJEVA NAVEZANOST NA ZEMLJO VPLIVA NA ODNOSE Z ŽENO IN DRUGIMI ČLANI DRUŽINE?..... | 7 |
| ALI PRIPOVEDOVALEC SAMO PRIPOVEDUJE ZGODBO ALI TUDI RAZMIŠLJA O RAVNANJU OSEB?..... | 7 |

TANTADRUJ – CIRIL KOSMAČ.....7

| | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| POVZEMI ZGODBO NOVELE..... | 7 |
| OPREDELI DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS..... | 8 |
| PREDSTAVI SKUPINO NORČKOV..... | 8 |
| TUDI TA NOVELA JE OKVIRNA PRIPOVED. JE PISATELJEVO UVODNO IN SKLEPNO RAZMIŠLJANJE V GLOBLJI ZVEZI S TANTADRUJEVO ŽELJO PO SMRTI. KAKO RAZUMEŠ TO ŽELJO?..... | 8 |
| KAKŠNO VLOGO IMAJO V NOVELI ŽUPNIK IN DRUGI NORMALNI LJUDJE? POJASNI ŽUPNIKOVO PRIZADEVANJE, DA BI TANTADRUJA ODVRNIL ODE SAMOVOLJNE SMRTI..... | 8 |
| O ČEM PRIPOVEDUJE TANTADRUJEVA PESEM..... | 8 |

MATKOVA TINA - Ivan Pregelj

Povzemi zgodbo novele

Na predvečer obglavljenja se kmetje iz soške doline na ukaz Goriške gospode, da morajo prisostvovati kaznovanju, peš odpravijo na pot. Med njimi sta kmet Matko in njegova hči, ki nosi otroka enega od voditeljev upora Janeza Gradnika. Na pot sta se je oče odpravil prvi, Tina pa ga na poti ni marala srečati vsega pijanega in jeznega, zato se potuhne za cesto, ko se zaskrbljeni oče vrača kar domov. V Gorico prispe po obglavljenju in želi si le še objeti mrtvo glavo ljubljenega. Na poti domov se žejni in lačni ter izčrpani do onemoglosti dopolni čas poroda. Ob poti na travi v predsmrtni blodnji doživi prihod »Gospe nebes«, dejansko pa dobra žena povije njenega otroka v predpasnik, Tina pa umre.

Opredeli dogajalni prostor in čas

Dogajalni čas je 1714 leta, ko po neuspešnem tolminskem uporu tretjega petka v aprilu obglavljajo voditelje tega punta. Zgodba se začne na predvečer dogodka in zaključi naslednji dan, ter opiše pot od Sel do Gorice na Tolminskem.

Na kateri zgodovinski dogodek se navezuje novela?

Navezuje se na Tolminski upor 1713 leta, ki je bil zadušen, leto kasneje pa so obglavljali voditelje tega upora.

Zakaj je mogoče Tinino pot v Gorico primerjati s križevim potom?

Tina je bila v sedmem mesecu nosečnosti, ko se je brez večerje odpravila na več urno pot, sama in z zlomljenim duhom, razbolenim srcem in zamegljenim razumom zaradi težke situacije. Na poti nazaj pa se je stopnjevala agonija telesa in duha, kot pri Kristusovem mučenju z težkim fizičnim (križ) in duševnim (zasmehovanje) bremenom, v smrt.

Razloži Tinino željo, da bi vzela v naročje glavo Janeza Gradnika. Primerjaj z željo in ravnanjem Wildove Salome.

Njena želja je skrajno nenavadna, ekstatična, iztirjena. Dotakniti se še zadnjega, kar je ostalo od ljubezenske sreče, pa čeprav je to mrtva glava. Salomina želja v Wildovi drami je prav tako iztirjena, nenavadna, pokvarjena, želi doseči tisto, kar si je zapičila v glavo. Vendar Tina vodijo spomini na ljubezen in globoko, močno čustvo, ki ga čuti do Janeza, Salomo pa Johanan privlači predvsem zato, ker je zanjo nedosegljiv.

Kako razumeš prihod in pomoč Gospe nebes tik pred Tinino smrtjo?

Tina se umakne iz telesne in duševne bolečine porojeni vizionarski svet, kjer v svojih blodnjah in željah po pomoči in varnosti, zavetju svojo rešiteljico, neko ženo iz sosednje vasi, vidi kot »Gospo božjo«.

Označi Tininega očeta. Kakšen je njegov odnos do hčere?

S pijanostjo si oče miri dušo, jezen je, ker bo dobil pankrta, jezen na hči, ki je bila častna, veliko bolj kot druge, pa se ji je pripetila ta nesreča. Jezi se tudi na ženina, ki bo sam ob glavo, hčera pa ob čast zaradi njega. A takoj ko je trezen se spomni resnosti položaja, saj njegova hči hodi za njim po isti poti. Ima jo rad in ustraši se zanjo. Žal mu je za vse izrečene besede in strahoma se ob polnoči ustavi in prepričan v Tinino smrt obrne k hčeri, proti domu.

Opiši razpoloženje v noveli. Poišči in izpiši vsaj tri slogovna sredstva, s katerimi ustvarja tako razpoloženje.

Razpoloženje je mračno, apokaliptično zaradi samega zgodovinskega dogodka, brezizhodnega položaja oseb v noveli, okrog katerih se ovija, žalostna trpeča zgodba. Pisatelj je atmosfero slikal z metaforami, na primer metafora pomračnika:

»Pomračnika, netopirja, tega nedolžnega hudičevega brata, duše urečene v mišje in ptičje telo in kar podobnega čenčajo babe in jim vse to verujejo mlade, ki že tajijo bujnost telesa, a so krite, gorijo, a so plašne in strašljive kakor koze.«

Vraža je metafora za Tinino in Janezovo dušo, ki sta ujeti v brezizhoden položaj. Uporabljeno je veliko pesimističnih okrasnih pridevkov.

Napetost stopnjuje tudi z ponavljanjem puntarske pesmi »Eno leto punt smo gnali, zdaj pa bomo glavo dali! Vsem galjotom vile v vamp!« in Tinine iztirjene želje, da bi še zadnjič vzela v naročje Janezovo glavo, da bodo dete in ljudje vedeli, kaj vse je pretrpela uboga mati.

Katero posebnost pri rabi glagolov si opaziš?

Vsi glagoli, ki ne nastopajo v premem govoru, so v ednini.

BOJ NA POŽIRALNIKU - Prežihov Voranc

Povzemi zgodbo novele.

Dihurji so imeli majhno posestvo na mokrotnem ilovnatem svetu, kjer so se za že tako male in slabe pridelke morali boriti še z požiralniki. Več rodov Dihurjev se je trmasto borilo z njimi za obstanek, pričakovati izboljšanje položaja pa je bilo pri njih že kar utopično mišljenje. A niso odnehali. Eden od petih otrok je težko služil za pastirja pri kmetu Osojniku. Pretepen se je zbežal domov, a pred očetom se je lačen in žejen skrival tri dni, dokler ga ni našla mama. Sicer pretepen se je moral vrniti v službo, pokleknil in prositi odpuščanja. Oče je sicer pri Osojniku rekel par besed v njegovo dobro, a dečka je od takrat metala božjast.

Kot najstarejšemu pa je božjastniku pripadla hiša. Oženil se je z deklico, ki je prihajala iz podobnega trpečega življenja, kjer jih je doma večno pestila suša. Odklonil je soseda, ki je hotel odkupiti zemljo, se vključil v kmetijsko podružnico, pa mu ta ni prinesla velikih koristi.

Prišlo pa je nekoč sušno leto, ko je Dihurjem zemlja veliko dala, na pomoč pa je oče Dihur priskočil svaku Sušniku. Z dodatnim delom se je tudi Dihur počasi izkopal dolgov in dokupoval živine. Trdo delo pa so občutili tudi otroci, ki so pomagali pri plugu in bili priče trdi očetovi roki. Starejši sin Neč je ponesreči sunil v oko brata Pungreja, ki mu je izteklo oko in občutil očetovo kazen. Vol Bavšej, ki so ga ravno kupili je zbolel in so tako pluzili le z šibko kravo. Dihurka, ki se je z očetom vpregla in težko delala, je splavila, nato pa umrla.

Dihur je nato z vso odgovornostjo poskušal skrbeti še za vzgojo in otroke. Mlada Micka je zasedla mesto matere in živeli so sami s svojim delom, brez cerkve in vere. K maši otroci nikoli niso več zahajali. Otroci so bili bolj trdoglavi kot ne. Neč in Pungra sta sosedom nekoč kradla krompirje, pa sta spet okusila očetovo nemilost. Pridelovati krompir je bila sicer večna želja Dihurjev. Kmalu jim je najboljšo njivo bradavičarko napadel nov požiralnik, zelo velik in zvit, ki je dokončno utrudil Dihurja. Otroci so ga sami pogansko pokopali na rtu. Povedali so le Sušniku, ki je zagnal vik in krik ob takem ravnanju. Otroke so podtaknili po službah, zapuščino požiralnikov pa je dobil bogati sosed.

Opredeli dogajalni prostor in čas.

Zgodba opiše celotno življenje ene generacije, začne pa že z očetom in konča z vnuki. Dogajalni prostor je posest Dihurjev, mokra in ilovnata kmetija, ki bije večni boj z požiralniki.

Razloži naslov novele.

Dihurji so obsojeni na večni boj z naravo in ta boj sprejmejo kot svojo edino usodo, ne da bi se spraševali o globljem smislu zemeljskega in posmrtnega življenja. Naslov simbolizira trmasto vztrajanje in kljubovanje.

Kako revščina in neprestani boj z naravo vplivata na značaj Dihurjev? Ga pisatelj opisuje, razlaga in komentira ali preprosto razkriva skozi dejanja?

Dihurji so trmasti, vztrajni in trpežni. Pisatelj njihov značaj razkriva skozi dejanja.

Označi Dihurja in razloži njegov odnos do žene in otrok.

Dihur je že od majhnega naučen težkega dela, udarcev in nemilosti. Po svojih genih pa podeduje trmo in kljubovalnost, da si zastavi izziv postaviti očetovo zapuščino na bolj trdne in sušne temelje. Do živine je trd, prav tako do žene in otrok, čeprav se sam tega sploh ne zaveda. Misli da so in morajo biti vsi tako močni trpežni in zagreti za zemljo in delo, kot je on, zato družino muči do smrtne težkih naporov. Družino ima rad, a ne premore preveč globokih čustev, kot tudi ne mišljenja. To ga tudi nekako opravičuje.

Kako v pripovedi pisatelj poimenuje požiralnike? Za katera slogovna sredstva gre?

»Pri Dihurjevih spet zemlja gori!«
 »... mlakuže, kjer je mokrota posebno močno udarjala na dan.«
 »potuhnjenec«
 »Požiralnik se je rodil!«
 Gre za poosebitve, metafore, primere.

Ali si morda v noveli opazil še kako slogovno in jezikovno posebnost? Izpiši in poimenuj jo.

Imena oseb karikirajo njihovo življenje in značaj; Dihur Sušnik-in stalno ponavljanje le-teh. Pisatelj tudi sam s pripombami in preko zasmehovanj drugih oseb (krompir, krompir) karikira in vrednoti osebe.

Zapiši idejo novele.

Novela kaže simbolno trmasto vztrajanje in kljubovanje kmečkega rodi v boju za preživetje.

SAMORASTNIKI - Prežihov Voranc

Povzemi zgodbo novele.

H Karničnikom, mogočnemu, bogatemu, a ošabnemu, samoljubnemu rod je kot iberžnico prišla služiti Hudabivška Meta. Karnice so takrat skrbele za eno hčer in dva sinova. Ožbej je kot izobražen starejši sin oproščen vojske živel, da prevzame očetovo veliko posest. A zapletel se je z Meto, ta je zanosila, a oče Karničnik ni dovolil poroke z Ožbejem. Še več, mučil jo je na star način, da ji je predivo zažigal v dlaneh, nato jo je spodil s Karnic z udarci drugih Karniških dekel. Meta je bila zaznamovana, izobčena iz ostalega sveta je rodila, otroka pustila pri materi ion šla na delo v oddaljen kraj. Kmalu je domov prišla povit drugega sina, za kar je z udarci pretrpel Ožbej. Meta je bila že drugič mučena, tokrat pred sodniki z udarci. A ni se vdala v svoji ljubezni Ožbeja je stari Karničnik poskusil omožiti z njegovemu stanu primernim dekletom, pa se ni prikazal na poroki. Meta je povila tretjega otroka, ko je oče Ožbeju vzel prvorojenstvo in ga poslal v vojake. Invaliden se je Ožbej vrnil na Karnice in Meta je zanosila četrtič, petič. Takrat je zadnjič prenesla odkrit napad Karniških dekel in žena ob materinem grobu. A njena močna volja pridna roka, dobrota, lepota, ponos in ljubezen do otrok so pri ljudeh vzbudil spoštovanje. Z Ožbejem se nikoli ni poročila, povila pa je devet otrok. Ti so se raztresli po svetu, a so se vsako leto na Belo nedeljo vračali skupaj k njej. Ožbej je umrl in Meta je tako prekinila kakršno koli zvezo s Karnicami.

Opredeli dogajalni prostor in čas.

Nadrobno je opisana zgodba od Metinega 17 leta, do Ožbejeve smrti, dogajalo pa se je okrog let 1750-1800. Opisano je obdobje nekaj desetletij.

Novela je okvirna zgodba. Kateri del v njej je okvir in kateri uokvirjeni del? Kaj pomeni tak okvir za verodostojnost zgodbe?

Okvirna zgodba je sprehod Prežihovega Voranca in njegovega prijatelja Lipuša Košata mimo Karnic. Iz radovednosti sta obiskala to posestvo, kjer jima je najmlajša Metina hči Nana zaupala zgoraj navedeno zgodbo. Ta zgodba pa predstavlja uokvirjeni del, ki zaradi takega okvirja postane veliko bolj verodostojna, resnična in bralcu bliže.

Kako gleda na Metino in Ožbejevo ljubezen posvetna oblast, kako župnik in neposredna okolica.

Posvetna oblast deloma poseblja Karničnika. Meto muči in jo hoče odvrniti od ljubezni, a graščinski gospod na koncu spozna, da je ta ljubezen močno zakoreninjena in se je ne da izbrisati. Župnik do petega otroka trmasto noče nikogar imenovati po njegovem očetu Ožbeju, a se pri petem omehča in prigovarja Karničniku, naj jima dovoli, da se vzameta. Neposredna okolica sprva zaničljivo prezira Meto, ki pa si ponosna pridobi ugled in tako jo sprejmejo kot svojo, kot primer sprejemljive kršilke norm.

Zakaj stari Karničnik Mete noče in ne more sprejeti?

Stari Karničnik je bogat mogočen, s tem v povezavi pa ošaben, samoljuben. Ima se za boljšega kot so ostali in tudi njegova domačija je boljša, bogatejša od dninarske metine bajte. Za svoj ugled bi dal čisto vse, da ohrani »modro« kri, bi se tudi odrekel sinu. V svoji zaslepljenosti ne privoščiti sinu sreče in niti ne sprevidi, da mu Meta ne streže po bogastvu, da mu sploh ni nevarna. Karničnik se bi zadovoljil z nevesto, ki bi k že tako bogati posesti prinesla še več bogastva in slovesa, zato Meta nikakor ni sprejemljiva.

Katera je Ožbejeva temeljna značajska lastnost? Primerjaj ga s Karničnikom in razloži njegov odnos do očeta.

Ožbej je slabič, pomehkužen, nežen, plah, neodgovoren. Karničnik pa je na drugi strani kot osebnost veliko močnejši, avtoritativen, in zna doseči, kar hoče. Ožbej ni dovolj pogumen, da bi se osvobodil očetovega jarma, saj mu dom še vedno nudi prenočišče, hrano in pijačo. Brez »dostojnega« življenja, imetja, pa ne zna biti srečen.

Kakšno vlogo ima v noveli večkratno omenjanje Metine telesne lepote? Katero hotenje vodi Meto pri njenih prizadevanjih?

Večkratno ponavljanje Metine lepote nas opozarja na njeno tako zunanjo, kot notranjo moč, ki seva iz nje. Meto na njeni poti sprva vodi velika ljubezen do Ožbeja, kasneje pa le-to močno zasenči izjemna materinska ljubezen in predanost.

Razloži simbolični pomen naslova?

Samorastniški simbolični pomen Meta svojim otrokom razloži na koncu novele. Oni so začetniki, močni ljudje, ki trdno stojijo na svoji poti, za svojimi dejanji, da si bodo nekoč njihovi potomci in njim podobni lahko priborili enakovrednost in družbene pravice.

REŽONJA NA SVOJEM - Miško Kranjec

Povzemi zgodbo novele.

Režonja je o zemlje tako rekoč obseden. Ko se vrne z vojne, se k njemu zateče sosed Žid, ki ga prosi naj mu pomaga poskrbiti in prodati svoje bogastvo, ki si ga je nabral med vojno. Prišli naj bi namreč razjarjeni ljudje, ki med vojno niso tako dobro shajali, kot on in mu vse pokradli. Režonja mu res pomaga, a naključno tudi vidi, ko Žid še sam zakoplje denar za hišo. Ukrade mu ga in ljudje, ki so kradli ga obsodijo, pa tudi Žid nekaj sumi, a stvari se umirijo. Agrarna reforma, ki jo je po prvi svetovni vojni izvedla nova jugoslovanska oblast v Prekmurju, je prej neznatnemu dninarju uresničila večji del njegovih sanj in bistveno spremenila njegovo življenje in življenje njegove družine-ne da bi imel Režonja pri tem kakšne osebne zasluge. Seveda je previdno tudi vlagal denar, ki ga je nakradel. A zanemarjati začne osnovne medčloveške odnose v družini. Poroči se hčera in oženi se sin, ki pride iz vojske. Z ženo si nikoli nista bila prav blizu, še posebno, ko si ona najde ljubimca. Staremu ne puste več delati, zato se on odloči, da si kopi posest na svojem, kjer bo v miru sam gospodar. Ostane sam, sam z zemljo, kjer na enem od svojih večnih sprehodov tudi umre.

Opredeli dogajalni prostor in čas.

Opisano je časovno obdobje od konca prve svetovne vojne pa do Režonjeve smrti. Zgodba se godi na starem, na novo zgrajenem in pridobljenem posestvu in na kupljeni zemlji, v jeseni njegovega življenja.

Kakšen je bil Režonjev prihod iz vojske? Kakšno miselnost je prinesel s seboj?

Režonja je iz vojske prišel pijan in srečen nad tem, da je bilo konec, te umazane vojne, kjer je po štirih letih spoznal, da se je bojeval za neumno oblast, s sovražniki, ki so bili prav tako zaslepljeni kot on. Domov je prišel z mislijo, da je bila vojna sleparija in da bi bilo bolje, ko bi ostal doma in si nabral bogastva, kot Žid.

Kaj je izboljšalo družbeni položaj Režonjeve družine?

Družbeni položaj Režonjeve družine je izboljšalo finančno stanje, večji grunt in nova hiša. Seveda pa je bil temu v veliko pomoč ukraden denar.

Kako Režonja gleda na bogatega Žida in na svojo krajo? Katera značajska lastnost se tu najbolj očitno pokaže?

Režonja v sebi čuti, da je grešil zoper moralne postavbe, zato se mu večkrat oglasi vest. To zmeraj pomiri z nejasno postavo o družbeni pravičnosti, po kateri ima do tega denarja vendarle pravico. Režonja ima neizoblikovano, ljudsko družbeno zavest, da je svet zgrajen na socialnih krivicah, ki jo on ne bo spreminjal, ampak se jim bo podredil, v svoje dobro. Tu se najbolj pokaže njegova šibkost in zahrbtnost.

Opiši Režonjev življenjski nazor in ga primerjaj z Dihurjevim.

Prav tako kot Dihur, je tudi Režonja najbolj navezan na zemljo. Obseden je z njo tako, da mu nič drugega v življenju ni pomembno, niti družina. Zemljo časti kot boga. Dihur svojo zemljo tudi ljubi, a se z njo predvsem boruje. Idealni pridelek in sožitje z njo doseže tako, da izigra svojo ženo in uničuje svoje otroke. Toda na družino je vendarle bolj navezan, kot Režonja.

Kako Režonjeva navezanost na zemljo vpliva na odnose z ženo in drugimi člani družine?

Režonja se popolnoma osami, v družinskih članih ne išče pogovora in podpore in mu v bistvu na stara leta skorajda ne pomenijo nič. Goji le ljubezen do črne grudi.

Ali pripovedovalec samo pripoveduje zgodbo ali tudi razmišlja o ravnanju oseb?

Pisatelj s pripombami in načinom opisovanja ohrani do svoje osebe zadržano simpatijo do konca zgodbe, vendar pa mu zastavlja problem slepe, pravzaprav pogoltna navezanosti na zemljo.

TANTADRUJ - Ciril Kosmač

Povzemi zgodbo novele.

Tantadruij je norček, živi le z eno željo, da bi umrl. Z svojimi domislicami o smrti s potrditvijo hrome prijateljice Jelčice se odpravi na semenj. Tam naj bi dokupil še par zvoncev, kolikor mu jih še ne visi na ubogem telescu in šel k župniku s svojo novo idejo o smrti. Župnik s svojo kompanijo ne more nikoli potrditi načina smrti in norčka venomer spretno odvrne od dejanja. A s svojo družčino, Luko Božorno-Boserna, Lokovčanom Rusepatacisom in Maticom Enaka Palica, samimi norčki, ki se jim na sejmu vsi smejujejo, a jih hkrati ne ponižujejo, naredi novo neumnost. Po narobe razumljeni župnikovi pridigi o jami, norčka srečnega živega zakopljejo, a zvonec, ki ga ponoči zadoni opozori vaščane, da gredo na pokopališče. Norčkom prepovedo spat k dobremu Hotejcu in vsakega posebej naženejo po svoji dolini domov.

Opredeli dogajalni prostor in čas.

Zgodba poteka en dan, za čas sejma, do večera, ko norčke naženejo domov. Tudi prostor je točno določen, pot, sejem, gostilna, župnik in pokopališče.

Predstavi skupino norčkov.

Tantadruj je dobil ime, ko je mama kazala na otroke, ki so mu kot majhnemu nagajali, z besedami ta in ta in ta druj.

Luka je bil zidar in se je pri delu poškodoval glavo. Delal pa je v Trstu in gorici, zato je poznal veliko italijanskih besed, ki pa jih je v svoji norosti narobe uporabljal (božorno-boserna). Venomer pa je zidarjem in mimoidočim delil nasvete, kako se mora graditi.

»da ne bi več smeli zidati navzgor, temveč navzdol, malce po ravnem in potem naravnost v zemljo«

Rusepatacisu se je zmešalo, ker je kot hlapec vedno jedel le repo in krompir. Ko se mu je nekoč zaradi tega zmešalo, ga je gospodar odgnal on hiše, norec pa mu je v hlevu pobil v so živino. Toda usmilili so se ga, ker so videli, da je nor.

Hotejčevemu Maticu se rekli enaka palica, ki je iskal smisel v tem, da bi z nožem lahko izrezljal na obeh koncih popolnoma enako palico.

Tudi ta novela je okvirna pripoved. Je pisateljevo uvodno in sklepno razmišljanje v globlji zvezi s Tantadrujevo željo po smrti. Kako razumeš to željo?

Misel, da življenjskega smisla ni mogoče do kraja dognati je Kosmač izrekel prav s tem norčkom Tantadrujem. Tantadruj beži iz nesmiselnosti njegovega, osmislila naj bi ga le smrt.

Kakšno vlogo imajo v noveli Župnik in drugi normalni ljudje? Pojasni župnikovo prizadevanje, da bi Tantadruja odvrnil ode samovoljne smrti.

Če bi župnik in drugi ljudje dovolili Tantaraju samovoljno smrt, potem bi priznali nesmiselnost človeškega življenja. Župnik in drugi ljudje predstavljajo normalni tok življenja smrtnih bitij, ki naj bi predstavljali smiselnost življenja, vero vanj.

O čem pripoveduje Tantadrujeva pesem.

Tantadrujeva pesem govori, da je »na zemljici mraz«, da se je Tantadruj znašel na svetu brez osrednjega smiselnega oprijemališča. Njegova pesem je opozarjanje na to svojo odtujenost. Z njo pokaže svojo globoko prizadetost nad življenjem.